

کودکان خیابانی، کودکان کار و فرزندان طبقه کارگرند

کودکان خیابانی، نماد رنج، فقر، نابسامانی و بی حقوقی مطلق میلیون ها انسان کارگر و زحمت کش در بعدی جهانی و محصول بحران عمیقی اند که سرمایه جهانی را در بر گرفته است.

در این میان، کودکان خیابانی ایران، جزو محروم ترین این کودکان و سرنوشت شان جزو موهن ترین آنان است.

وهن! اوراق کردن تن های لطیف شان برای فروش(۱)؛

وهن! نگه داشتن شان از سنین سه سالگی در محفظه های مخصوصی برای متوقف ساختن رشد آنان، جهت جلب ترحم و تکدی(۲).

وهن! طعمه باند های سوء استفاده جنسی و موادمخدر شدن شان(۳)؛

و در یک کلام، وهن ربوده شدن کودکی شان و پژمرده گشتن نهال جوان تن و فکرشان؛

بنا به آمارهای منتشر شده(۴)، تعداد کودکان خیابانی از ۲۰ هزار تن در سال ۱۹۹۶، در طی فقط شش سال، به میزان شگفت انگیز یک میلیون در سال ۲۰۰۲ افزایش یافته است. ویژگی تکان دهنده پدیده کودک خیابانی در ایران هم اساسا در همین نکته نهفته است: در رشد سرسام آور تعداد آنان و طی سریع مراحل فاجعه بار و فراگیر یک زندگی سخت و محنت زا برای آنان.

دولت ایران، و مسئولین امور، نه تنها هیچ اقدام موثری در این باره نمی کنند، بلکه به تعطیل مراکز معدود کمک به این کودکان – از جمله خانه های سبز و مرکز ریحانه – نیز دست زده اند. (دلایل این کار هر چه باشد، واهی یا واقعی، مسئولیت با خود آن هاست که در عوض برخورد مسئولانه به پدیده کودک خیابانی و بر خلاف تعهداتی که به صندوق پول کودکان، سازمان جهانی کار، کمیته حقوق کودکان سازمان ملل و... داده اند، نهادها و مسئولین امورشان در به انقیاد کشانیدن بیش تر و رنج مضاعف تر کودکان خیابانی عمل می کنند).

درباره کودکان خیابانی ایران، اخیرا مطالب بسیاری نوشته و خبرهای موثقی هم در رسانه های گروهی درج شده است. تا آن جا که به مسببین واقعی این وضعیت رنج آور برمی گردد، این مطالب جز انشاهای مصیبت وار و اشک های تمساح و دل برهم زنده چیز دیگری نبوده اند. علاوه بر اینان، و متاسفانه، فعالین دفاع از حقوق کودکان هم کم تر به ریشه یابی این پدیده پرداخته و در سطح صرف انعکاس آن و تاثیرات اجتماعی اش باقی مانده اند. به تبع این وضعیت، انسان های شریف و آزاده ای هم که برای این کودکان دل می سوزانند و تمایلی به کمک دارند، از واقعیت ماجرا دور نگه داشته می شوند.

در هر حال، چه در دل سوزی های واقعی و چه در تظاهر سالوسانه عاملین این جنایت اجتماعی، جای روشن گری در علت وجودی پدیده کودک خیابانی خالی است. تا آن جا که به کارگزاران حکومت و زبان رسمی دولتی برمی گردد، اینان با اطلاق «گدایان ژولیده» به این کودکان، «کاذب» نامیدن شغل هایشان، و «بی سرپرست»، «افغانستانی»، «غیر تهرانی» و... خواندن آنان، در واقع سعی در پنهان ساختن این واقعیت آشکار دارند که: کودکان خیابانی – چه تهرانی، چه افغانستانی، چه لرستانی و چه بلوچستانی – فرزندان طبقه کارگر و زحمت کش ایران اند، که از زور فقر و فلاکت و در نبود کار و شرایط بیکاری والدین شان به کار و خیابان کشانیده شده اند.(۵) طبیعتا می توان ده ها عامل دیگر را هم که در خیابانی شدن این کودکان نقش داشته است، برشمرد: گرانی وسایل تحصیل و شهریه، عدم جذابیت مدارس، از دست دادن والدین و...، اما تمامی این ها، فاکتورهایی کوچک و عواملی جانبی در توضیح علل وجودی این فاجعه اند. در مطبوعات رسمی ایران، از این علل جانبی اکثرا به عنوان پایه وجودی این پدیده اسم برده می شود و از ریشه مساله فقط در کارهای تحقیقی، آن هم بسیار محتاطانه، نامی به میان می آید. واقعیت اما این است که دور

از دسترس قرار دادن و یا محدود نمایاندن علل اصلی این فاجعه هم دیگر نمی تواند وجود پدیده عریان کودک خیابانی را نه از چشم عابران و شاهدان عینی آن، و چه از نگاه عام، پنهان سازد.

کار کردن کودکان خیابانی، حقیقتی آشکار و غیر قابل انکار است. گواه این مدعا، اشتغال به کار وسیع کودکان زیر ۱۵ سال در کارگاه ها و واحدهای تولیدی کوچک و بزرگ در ایران است. اگر به خیل عظیم این کودکان کار، کودکانی را که در کارگاه های کم تر از پنج نفر است شمار می گردند؛ کودکانی را که در وادی السلام قم به صاحبان کارگاه های قالی بافی اجاره داده می شوند (۶)؛ و نیز کودکانی را که در مزارع و کارگاه های خانوادگی و در انجام امور خانه به کار گرفته می شوند؛ اضافه کنیم، واقعیت عریان بهره کشی سرمایه از گرده های نحیف – و رنج و محرومیت از تحصیل – این اسپارتاکوس های کوچک قرن مان را می توانیم حدس، و فقط حدس، بزنیم.

در آستانه سیزدهمین سال تصویب کنوانسیون حقوق کودک، از آن جا که پدیده کودکان خیابانی در ایران گسترشی چشم گیر یافته و هستی و سرنوشت این کودکان در خطری لحظه به لحظه قرار دارد و نیز از آن جا که دولت جمهوری اسلامی ایران، خواست، میل، و صلاحیت رسیدگی به وضعیت این کودکان را ندارد، «جمعیت الغای کار کودکان در ایران» مجموعه فعالیت هایی – از جمله تصویب قطع نامه و طرح مطالباتی در محکومیت جمهوری اسلامی و به نفع کودکان خیابانی در ایران – را در دستور کار خویش قرار داده است. از همه اتحادیه های کارگری، نهادها و سازمان های مدافع حقوق کودک، احزاب و جریانات سیاسی، و انسان های شریف و آزاده می خواهیم که با امضای این قطع نامه، ما را در به انجام رسانیدن این امر یاری رسانند.

* * *

نظر به این که:

– کار در خیابان جزو انواع کارهای پر مخاطره تلقی شده و با تصویب کنوانسیون ممنوعیت کارهای پر مخاطره، در ژوئن ۱۹۹۹، رسیدگی به آن در دستور کشورهای امضاء کننده کنوانسیون قرار گرفته است؛

– دولت ایران جزو کشورهایی است که هم این کنوانسیون و هم کنوانسیون حقوق کودک را امضا نموده و به آن (جز در موارد تطابق فرهنگی، منجمله سن بلوغ دختران، ۹ سالگی، و پاره ای موارد دیگر) متعهد شده است؛

– این دولت جزو معدود دولت هایی است که هیچ گونه اقدام رسمی و سازمان یافته ای را در این باره، علی رغم تعهداتش، در دستور کار خود نگذاشته است و برعکس، با برخوردهای غیر مسئولانه و با نقض مکرر حقوق کودکان نشان داده که خواست، میل و صلاحیت رسیدگی به این امر را ندارد؛

– تامین زندگی سالم و انسانی برای کودکان به عهده جامعه و بزرگ سالان است؛

– طبق مفاد کنوانسیون حقوق کودک، تمامی کودکان حق بهره مندی از آموزش و تحصیل را دارند؛

– و نیز این که، کودکان باید از امکانات یک زندگی در شان انسان – طبق استانداردهای بین المللی – برخوردار باشند؛

ما برای پایان دادن به وضعیت رنج آور کودکان خیابانی در ایران خواهان:

– تغییر مفادی از کنوانسیون حقوق کودک که با رسمیت دادن به نسبیت فرهنگی، دست دولت هایی نظیر ایران را در تفسیر مفاد این کنوانسیون و عدم اجرای آن باز می گذارد؛

– بالا بردن سن بلوغ برای کودکان دختر، طبق استانداردهای بین المللی (کنوانسیون حقوق کودک، ۱۸ سال)؛

– مصونیت قانونی و اجتماعی فعالین و مدافعان حقوق کودک؛

– ایجاد مراکز آموزش و تحصیل و نگه داری رایگان برای کودکان خیابانی با نظارت مجامع ذیربط بین المللی؛

– ممنوعیت کار کودک؛

— تحصیل اجباری و رایگان؛

— و ثبت رسمی نهادهای مدافع حقوق کودک و عدم دخالت دولت در فعالیت های آنان؛ هستیم.

۲۰ نوامبر ۲۰۰۲

دبیر «جمعیت النای کار کودکان در ایران»

سوسن بهار

* * *

زیرنویس ها:

۱— «بی. بی. سی.»، به نقل از حمید مطلبی، ۱۹ اکتبر ۲۰۰۲؛

۲— «همشهری» زهرا مشتاق، روزنامه نگار، ۱۶ نوامبر ۲۰۰۱؛

۳— «صبح امروز»، سال ۲۰۰۰، ۳۰ باند تبهکار سوء استفاده جنسی از کودکان خیابانی در تهران دستگیر شد؛

۴— «یونیسف»، گزارشی از کودکان خیابانی تهران در سال ۱۳۷۷: "همه کودکان خیابانی برای امرار معاش خود و یا کمک به درآمد خانواده کار می کنند. هر چند گدایی پر درآمدترین شغل است، تعداد خیلی از این کودکان — تنها حدود ۷ درصد — به آن می پردازند که بیش تر دختران اند. میانگین ساعت کار این کودکان، ۱۲ ساعت است ۷۵ تا ۸۰ درصد این کودکان با خانواده هایشان زندگی می کنند و درآمدشان را در اختیار خانواده قرار می دهند. ۶۵ درصد این کودکان ایرانی اند. ۵۶ درصد با پدر و مادر خود زندگی می کنند. ۴۲ درصد در جنوب شهر تهران زندگی می کنند. ۲۱ درصد این کودکان تهرانی و ۴۲ درصد از سایر شهرستان ها، و ۳۶ درصد از سایر ملیت ها، افغانستان، پاکستان و... هستند." ضرور است تاکید شود که این گزارش جز در زمینه افزایش تعداد این کودکان تا سال ۲۰۰۲، از نظر تحلیلی و ترکیبی به قوت خود باقی مانده و با تحقیقات دیگر نیز تأیید شده است؛

۵— علیرضا محبوب، دبیر کل خانه کارگر، اعلام کرده بود که در سال ۲۰۰۰: "بیش از ۳۰۰ هزار کودک زیر ۱۵ سال در واحدهای تولیدی کشور به کار اشتغال دارند، که تعدادشان در سال ۲۰۰۱ دو برابر خواهد شد."

۶— «صبح امروز»، آپریل ۲۰۰۰: "در وادی السلام قم نه از سلام و نه از سلامتی خبری نیست. در این جا کودکان ۸ تا ۱۶ ساله را سالانه از ۲۵ تا ۱۲۵ هزار تومان به صاحبان کارگاه های قالی بافی، اجاره می دهند."

لیست امضای حمایتی از قطعنامه و طرح مطالبات «جمعیت الغای کار کودکان در ایران» در محکومیت جمهوری اسلامی و به نفع کودکان خیابانی در ایران

نشریات، نهادها، احزاب:

- * نشریه «آرش»
- * نشریه «سیمای سوسیالیسم»
- * نشریه «داروگ»
- * نشریه «جهان امروز»
- * نشریه «نگاه»

- * کانون زندانیان سیاسی ایران (در تبعید)
- * تریبونال بین المللی علیه جمهوری اسلامی ایران
- * سایت اینترنتی کومه له (سازمان کردستان حزب کمونیست ایران)، (www.komalah.org)
- * سایت اینترنتی طریقه، (www.terife.com)
- * سایت اینترنتی آشتی، (www.ashti.net)
- * سایت اینترنتی کمونیست امروز
- * کانون پژوهشی – فرهنگی بامداد
- * کانون پژوهشی نگاه
- * انجمن دانشجویان ایرانی در هلند
- * ایرانیان ضد راسیسم، دنهاخ (هلند)
- * سازمان مستقل زنان ایرانی، رتردام (هلند)
- * انجمن فرهنگی اندیشه، دلفت (هلند)
- * انجمن پیام دموکراسی در رتردام (هلند)
- * مرکز جوانان ایرانی، رتردام (هلند)
- * انجمن فرهنگی نبرد، هاگ (هلند)
- * انجمن حمایت از قربانیان ایرانی، دوردشت (هلند)
- * سازمان پناهندگی، هاگ (هلند)
- * جوانان، گروه کار، دوردشت (هلند)
- * زنان، گروه کار، دلفت (هلند)
- * کانون دموکراتیک ایرانیان در دالاس (آمریکا)
- * سازمان زنان ایرانی در دالاس (آمریکا)
- * انجمن مهاجرین و پناهندگان ایرانی (بی. سی. کانادا)
- * رادیو پژواک در ونکوور (کانادا)
- * رادیو صدای زن در ونکوور (کانادا)

- * فرهنگ سرای اندیشه در گوتنبرگ (سوئد)،
- * کمیته همبستگی با مبارزات مردم ایران در گوتنبرگ (سوئد)
- * آسپل کمیته (کمیته پناهندگی)، گروه ایران، در گوتنبرگ (سوئد)
- * فرهنگ سرای بامداد در مالمو (سوئد)
- * انجمن فرهنگی و هنری دارکوب در مالمو (سوئد)
- * کمیته همبستگی در استان اوره برو (سوئد)
- * کمیته دفاع از زندانیان سیاسی (انگلیس)
- * کمپین دفاع از مبارزات مردم ایران (انگلیس)
- * رادیو آوا در هانور (آلمان)
- * سازمان پناهندگان پرایم (هلند)
- * International Women,s Day Committee-Vancouver (کمیته هشت مارس، ونکوور کانادا)،
- * Canadian Latin-American Association (انجمن لاتین آمریکایی ها در کانادا)،
- * Jongeren Comite (کمیته جوانان در دلفت، هلند)،
- * Vrouwen Comite (کمیته زنان در وندام، هلند)،
- * Jongeren Raad (شورای جوانان در وندام، هلند)،
- * Multiculturele Jongeren Platform (پلاتفرم جوانان فرهنگ های مختلف در هاگ، هلند)،
- * Center for Arbetare Socialister (مرکز سوسیالیست های کارگری در سوئد)،
- * Vanster Partiet i Lulea (شعبه حزب چپ سوئد در لولثو)،
- * حزب کمونیست ایران
- * سازمان فداییان (اقلیت)
- * حزب رنجبران ایران
- * اتحاد فداییان کمونیست
- * نمایندگی کومه له (سازمان کردستان حزب کمونیست ایران) در خارج
- * سازمان کارگران انقلابی ایران (راه کارگر)
- * اتحاد چپ کارگری ایران
- * جنبش برپایی حزب کارگران کمونیست _ عراق

افراد:

- * زیبا کرباسی، * ناصر پایدار، * عباس سماکار، * فریده ثابتی، * باقر مومنی، * جمال واعظ پور، * مهری واعظ پور، *
- * غلامعلی مهرعلیان، * کلک مهرعلیان، * شهره دوانی، * بهرام دوانی، * محمود جوانمردی، * بیژن آبادی، * بهروز اسدی، *
- * اسماعیل شجاعی، * منصور نوروزی، * پری امام جمعه، * مصی گنجی، * احمد رناس، * محمد حسیبی، * فرشته آبادی، *
- * ایرج واحدی پور، * سهراب وفا، * فرزانه فرزین، * پروین کوه گیلانی، * سنار نوری زاد، * عباس پاکنژاد، * سمیرا قره گزلو،

* ر. سلطانی، * اسماعیل خویی، * کامبیز روستا، * سیمین مقدم، * یدی شیشوانی، * بابک عماد، * مظفر گل پیرا، * آشتی حسینی، * بیژن هدایت، * جعفر رسا، * احمد معین، * نظار عبدالله، * آسو غریب، * سالار صابر، * بختیار سامی، * سالم کریم، * فواد رشید، * اسفندیار منفردزاده، * پرویز قلیچ خانی، * لیلا دانش، * جلال محمدنژاد، * اردشیر بیگی، * بهرام رحمانی، * حسن کاکوندی، * هلمت احمدیان، * حوری فولادپور، * صابر مهدی زاده، * علی فرمانده، * کامران نیری، * جمشید کارگر، * پوران نوایی، * روزبه دارایی، * محمد شمس، * م. بیگی، * روین میرزاخانیان، * علی زاهدی تهرانی، * ایرج جنتی عطایی، * فرهاد بشارت، * نازلی پرتوی، * محبوبه مشکین، * انوشیروان سرحدی، * کبری رحمتی، * سلماز خرسند، * مسعود سهرابی، * حیدر کریم، * مینا فرهنگند، * جمشید بهمنی، * فواد سلیمانی، * احمد حکمتی، * فرشاد فرمانی، * حشمت جمشیدی، * منصور جمشیدی، * فرناز جمشیدی، * بهمن جمشیدی، * هایدا جمشیدی، * کیوان کتابی، * م. فضلی، * بهمن حیدری، * علی اصلانی، * هیوا ناظری، * خسرو متین، * مرتضی رضوان، * ح. زارع زاده، * پ. فراز، * ر. اسدزاده، * س. سپهری، * سیروس کفاتی، * مهین کوشا، * سعید افشار، * جابر کلیبی، * پروانه قاسمی، * ایمان نوری * آذر عاطفی، * شهاب علوی، * فریده رضایی، * فرید پرتوی، * گیسو شاکری، * مینا اسدی، * رویا صادقی، * احمد نوین، * رحیم عابدین زاده، * فریبرز رئوفی، * یاور استوار، * مینا راستی، * ابراهیم نیاکان، * شاهدخت درخشان، * توران بگی، * شیرین بیانی، * بهمن شفاعی، * علی شاهی، * عباس افشم، * جمشید جمالی، * مهنوش معظمی، * احمد صاحب زمانی، * آلبرت الوند، * مرتضی افشاری، * حمید همکار، * اردوان ساحلی، * اعظم شکری، * ا. اکبرخانی، * گ. درگزی، * سرمست شجاعی، * پروین اشرفی، * صفار ساعد، * داود صبور، * ندا آزاد، * لادن توکلی، * مسعود پولادی، * نرگس کرمانشاهی، * فرامرز دادور، * احمد مزارعی، * عیدی نعمتی، * آرش کمانگیر، * مجید میرزایی، * کتایون محمدی، * علی رهنمایی، * بدری صفوی، * نجف روحی، * سعید شجاعی، * هادی امینیان، * بهنام مددی، * محمدحسین فردوس، * لاله حسین پور، * نیما برومند، * ناصر مقیمی، * گلاویژ رستمی، * شهریار دادور، * حسن شمس، * جعفر تال، * حبیب رشیدی، * سلیمان امین زاده، * عمر فتحی بانه، * احمد عزیزپور، * عثمان رمضانی، * پویان انصاری، * بهروز ارژنگ، * ابراهیم محمدی، * محمد علامه زاده، * جمال زندگی، * حسن رحمان پناه، * ابراهیم علیزاده، * ساعد وطن دوست، * رحیم عزیزپور، * غلام محمدی، * فریدون دارایی، * مظفر پاک سرشت، * فاتح مردوخ، * فرزاد نیک نفس، * بهناز مازوجی، * نسرین شوکتیاری، * علا صمدی، * عمر شمعی، * رئوف پرستار، * مسعود عظیمی، * بنی فرخنده، * مونا آزادی، * ناصر فولادی، * محمد شاهو، * اصغر شاملو، * مسعود شریفی، * عباس گویلی، * ناصر طاهری، * ماه خیر فیض الله بیگی، * احمد سلطانی، * محمد نبوی، * صدیق جهانی، * ابراهیم شیخانی، * بهزاد بارخدایی، * احمد مصطفایی، * جلال حسینی، * اسعد سلیمی، * جمال احمد یوسف، * محمود کهریایی، * داود عزیزی، * امیر نیلو، * کاوه احمدی، * شکرالله بهوند، * ثروت نظامی، * پری تاجوانچی، * لقمان نستانی، * بهروز پرتو، * رحیم باباطاهری، * علی ارجمنی، * فاروق بلوری، * مریم عبدالله پور، * منصور چنگر، * وریا حیدری، * اکبر رحیمی، * غلامعلی آتشین (کالی)، * حامد شیخانی، * احمد اسکندری، * آمنه کاکه پاوه، * علی شمس، * مظهره نصیری، * زهره شمس، * عباس دوستدار، * باقر ابراهیم زاد، * ابراهیم آوخ، * فایزه (فریبا) ثابت، * حسن حسام، * پرویز جواهری، * هادی جواهری، * امیر جواهری، * یاسمن میظر، * رفعت رنجبران، * شهاب لیب، * رخشنده حسین پور، * محمدرضا شالگونی، * داریوش ارجمندی، * روبن مارکاریان، * کوکب نظری، * اردشیر مهرداد، * محمد آزادگر، * مجتبی نظری، * حمیلا نزکیلی، * اردشیر نظری، * حمید موسوی اصل، * تقی روزبه، * شعله ایرانی، * پیران آزاد، * سروش قازاریان، * خسرو آهنگر، * رضا سپیدرودی، * امیر دماوندی، * نجف روحی، * سیامک جهانبخش، * رضا چیت ساز، * پروانه سلطانی، * مینا پویا، * ارژنگ بامشاد، * پروین شکوهی، * نیلوفر ریاحی، * یوسف آبخون، * نقی ریاحی، * حسین سعدی، * بهرنگ ریاحی، * حسین نقی پور، * بهروز فراهانی، * سیامک آبادی، * مسعود

حمیدی، * آلبرت سهرابیان،

*Emma Bergvall, *Sofie Lovgren, *Annsofie Strom, *Anette Sandelin, *Lea Lulhrtrom, *Johanna Faltros, *Marie Olsson, *Monicka Wernlind, *Linda Eriksson, *Asa Johansson, *Ranla Pettersson, *Greta Bergman, *Monicka Brannstrom, *Sofia Lagerskog, *Fridah Nilsson, *Yaquir Diaz, *Jeannethe Sundberg, *Jan Henriksson, *Marita Kbnttala, *Britta Marie Engstrom, *Joel Karlsson, *Hakan Sattstrom, *Peter Marm, *Lilrika Lundberg, *Malid Briksson, *Britt Marie Forsmkn, *Hans Pettersson, *Annika Sundstrom, *Peter Haglund, *Glenn Berg Gard, *Ingmar Aberg, *Kristian Falkenlov, *Torbjorn Falkenlov, *K. Golnam, *Agneta Lundgren, *Laura Puroy, *Inger Andersson, *Farahnaz Faegh, *Shannon Burndock (Fire- This- Time Vancouver, BC), *Trevor McKilligan, *Brennon Luchsinger, *Azad Mohammed (POCO Vancouver), *Victor Wong (VACC Vancouver), *Nasim Sedaghat (Fire- This- Time Vancouver, BC), *Nancy Korva (International Women,s Day Committee-Vancouver), *Gahiela Halas, *Laurie Vieau,

۲۸ فوریه ۲۰۰۳

(جمع آوری لیست امضا ادامه دارد)

از همه اتحادیه‌های کارگری، نهادها و سازمان‌های مدافع حقوق کودک، احزاب و جریان‌های سیاسی، و انسان‌های شریف و آزاده می‌خواهیم که برای امضای این قطع‌نامه، با آدرس یا شماره‌های تلفن و فاکس «جمعیت...» تماس بگیرند.